

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL UAB „RUDUGYS“ LIETUVOS RESPUBLIKOS REKLAMOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMO

2016-08-11 Nr.12R-86

Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus pavaduotojos Neringos Baronienės (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkė), Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vedėjos Mildos Deimantės bei Teisės skyriaus vedėjos Audronės Kaušlyienės,

sekretoriaujant Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vyriausiajai specialistei Loretai Andriulaitytei, dalyvaujant UAB „Rudugys“ atstovei (*duomenys neskelbtini*) (2010-04-29 Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro trumpasis išrašas); Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos įgaliotai atstovei, Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės skyriaus patarėjai, l. e. Maisto skyriaus vedėjo – valstybinio maisto produktų inspektoriaus pareigas, (*duomenys neskelbtini*) (2016-08-10 Įgaliojimas Nr. B10-207); Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos įgaliotai atstovei, Teisės skyriaus vyriausiajai specialistei (*duomenys neskelbtini*) (2016-08-10 Įgaliojimas Nr. B10-208); Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos įgaliotai atstovei, vyriausiajai specialistei - maisto produktų inspektorei (*duomenys neskelbtini*) (2013-06-19 Įgaliojimas Nr. B10-80);

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, bylų nagrinėjimo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo bylą pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Klaipėdos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – Tarnyba) 2016-06-29 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 37R15-6 (toliau – Protokolas) dėl UAB „Rudugys“ (įmonės kodas 142065094, adresas – Kadagių g. 6-3, LT- 92356 Klaipėda) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2016-07-04 gavo Tarnybos 2016-07-01 raštu Nr. 37V7-(37.5)-435 pusių Protokolą dėl UAB „Rudugys“ reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Tyrimo metu Tarnyba nustatė, kad UAB „Rudugys“ interneto tinklalapiuose www.aliejus.com ir www.rudugys.lt skleidė maisto produktų: „Sezamo sėklų batonėlis su žemės riešutais“, „Šilkmedžių uogų batonėlis“, „Lukštentos avižos“, padažus: „Habanero“, švelnus „Piri Piri“, citrinų ir žolelių „Piri Piri“, česnakinis „Piri Piri“, „Džiovintos slyvos“, „Džiovintos figos“, dovanų rinkinyje „Sveikuoliams“ esančios „Ispaninio šalavijo (CHIA) sėklos“, „Dygliuotasis ožerškio (goji) uogos“ ir maisto papildo „Vingrūnė“ (Spirulina) reklamą, vartojant teiginius:

reklamuojant maisto produktą „Sezamo sėklų batonėlis su žemės riešutais“: „Žemės riešutai – puikus vitamino E ir nesočiųjų riebalų rūgščių šaltinis, naudingų širdies ligų profilaktikai.“;

reklamuojant maisto produktą „Šilkmedžių uogų batonėlis“: „Šilkmedžių uogose esantys flavonoidai, antocianinai, reguliariai vartojant šias uogas gali padėti <...> užkirsti kelią

neurologiniams ir onkologiniams susirgimams, uždegiminiams procesams ir bakterinėms infekcijoms. Antioksidantas resveratrolis, esantis uogose, teigiamai veikia širdies ir kraujagyslių sistemos veiklą, gali padėti padidinti atsparumą stresui, nemažas vitamino C kiekis – puiki profilaktika nuo uždegimų, infekcijų <...>, <...> kalis – širdžiai <...>, <...> niacinas, riboflavinai ir folinė rūgštis – teigiamai veikia angliavandenių, baltymų ir riebalų apykaitą <...>. <...> Teigiama, kad šilkmedžio uogos padeda stiprinti kraują, teigiamai veikia širdies veiklą, medžiagų apykaitą bei nervų sistemą, turi antiseptinių ir priešuždegiminių savybių, stiprina peršalus.“;

reklamuojant maisto produktą „Lukštentos avižos“: „Avižose gausu baltymų ir ląstelienos, gerinančios medžiagų apykaitą, fluoro <...> reikalingų tinkamų kaulų struktūrai <...>, <...> augalinio aliejaus teigiamai veikiančio širdies ir kraujotakos sistemos veiklą, biotino <...> <...> saugančio nuo dermatitų ir alergijos, polifenolių, teigiamai veikiančių kepenų funkciją, padedančių skaidyti riebalus, didinančių organizmo atsparumą infekcijoms“. „Avižos tonizuoja ir stiprina išsekusius lignonius, teigiamai veikia sergant gastritu, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opalige, kamuojant nemigai, protiniam nuovargiui <...> grūduose esančios gleivės saugo žarnyną nuo mechaninių pažeidimų bei infekcijų. <...> mažina cholesterolio kiekį kraujyje, normalizuoja širdies ritmą“. „Teigiama, dėl polifenolių, esančių avižose, jos teigiamai veikia sergant kepenų ligomis, padeda organizmui greičiau skaidyti riebalus, didina atsparumą infekcijoms. Žalių avižų vandens antpilas turi prakaitą ir šlapimą varančių, karštį mažinančių savybių: <...> Avižų antpilas, padedantis mažinti cukraus kiekį kraujyje <...>;

reklamuojant maisto produktus – padažus „Habanero“, švelnų „Piri Piri“, citrinų ir žolelių „Piri Piri“, česnakinį „Piri Piri“: „Medžiaga kapsicinas, kuri išgaunama iš čili pipirų <...>. Teigiama, kad ši medžiaga turi priešvėžinių savybių.“;

reklamuojant maisto produktą „Džiovintos slyvos“: „Džiovintose slyvose nemažai skaidulinių medžiagų, ne tik gerinančių žarnyno peristaltiką, greitinančių virškinimą, bet ir padedančių išlaikyti reikiamą cukraus kiekį ir mažinti cholesterolio kiekį kraujyje, todėl jos rekomenduojamos žmonėms, kamuojamiems vidurių užkietėjimo ar siekiantiems atsikratyti nereikalingo svorio, sergantiems diabetu, širdies ir kraujagyslių negalavimais, inkstų ligomis.“, „Lyginant su kitais vaisiais, džiovintose slyvose ypač gausu antioksidantų <...> saugančių nuo įvairiausių pavojingų ligų.“, „Dėl gausaus vitamino K kiekio, pastoviai vartojant džiovintas slyvas, gali būti palaikomas <...> kraujagyslių elastingumas, greičiau užgyti žaizdos.“, „Džiovintose slyvose esantis varis <...> kartus su vitaminu C dalyvauja kraujo gamyboje“, „Manganas, kuri taip pat yra džiovintose slyvose, reikalingas cholesterolio, insulino <...> gamybai“, „Paskutiniaisiais tyrimų duomenimis, dėl džiovintose slyvose esančių fenolių, flavonoidų junginių ir daugiau kalcio nei kituose vaisiuose, pastovus šių vaisių vartojimas gali padėti <...> išvengti osteoporozės.“, „jei kamuojama vidurių užkietėjimas, virškinimo problemos <...> kasdien prieš miegą suvalgykite po 10 – 20 džiovintų slyvų“;

reklamuojant maisto produktą „Džiovintos figos“: „Beveik 80% figų vaisiaus sudaro fruktozė, tai vieni saldžiausių vaisių, turintys žemą glikemijos indeksą, kas svarbu žmonėms, reguliuojantiems cukraus kiekį kraujyje (glikemijos indeksas parodo, kaip greitai angliavandeniai suvirškinami, pasisavinami, suskaidomi iki gliukozės, kuri patenka į kraują. Kuo šis indeksas žemesnis, tuo geriau, piknaudžiaujant didelį glikemijos indeksą turinčiais produktais, galima priaugti svorio ir susirgti cukriniu diabetu). Figose gausu ląstelienos, kuri gerina virškinimą ir teigiamai veikia siekiant sureguliuoti cukraus ir cholesterolio kiekį kraujyje bei atsikratyti antsvorio <...>. <...> Teigiama, kad figose kalcio yra daugiau nei kituose vaisiuose, tad pastoviai vartojant šiuos vaisius, organizmas papildomas kalciumu <...> galinčiu padėti išvengti osteoporozės <...>. <...> Dėl nemažo kalcio kiekio, džiovintos figos naudingos žmonėms, siekiantiems sureguliuoti kraujospūdį bei sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis, mat kalis palaiko normalų organizmo skysčių balansą <...>. <...> antioksidantais <...> galinčiais <...> padėti išvengti širdies ir onkologinių ligų <...>. <...> Džiovintas figas rekomenduojama valgyti žmonėms, besiskundžiantiems širdies ir kraujagyslių sutrikimais, siekiantiems numesti svorio, išvalyti žarnyną ar kamuojant sulėtėjusiai medžiagų apykaitai“;

reklamuojant maisto produktą, kuris įeina į dovanų rinkinį „Sveikuoliams“ „Ispaninio šalavijo (CHIA) sėklos“: „<...> gali padėti apsaugoti nuo ligų.“;

reklamuojant maisto produktą „Dygliuotasis ožerškio (goji) uogos“: „pastovus šių uogų vartojimas <...> teigiamai veikia regėjimą, medžiagų apykaitą, imunitetą, saugo kepenis <...> kovoti su depresija, <...> stiprina lytinę funkciją.“;

reklamuojant maisto produktą „Vingrūnė“ (Spirulina): „<...> gali padėti sumažinti psichinį ir fizinį nuovargį, galvos, raumenų skausmus, stiprinti imunitetą, užkirsti kelią širdies ir kraujagyslių ligoms, sureguliuoti medžiagų apykaitos procesus, palankiai veikia kepenų darbą ir žmonių, sergančių mažakraujyste, sveikatą“.

Tuo UAB „Rudugys“ pažeidė Reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą, kuri draudžia reklamoje nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Tarnyba Protokole nustatė, jog interneto tinklalapyje www.aliejus.com reklamoje nėra privalomojo užrašo „Maisto papildas“.

Tarnyba Protokole nustatė, jog minėti teiginiai neatitinka: 2006 m. gruodžio 20d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2006 L 404, p. 9) 8 straipsnio 1 dalies, 10 straipsnio 1 dalies, 2 dalies ir 3 dalies, 12 straipsnio c dalies, 14 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies; 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB) Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei Komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004 (OL 2011 L 304, p. 18) 7 straipsnio 3 dalies ir 14 straipsnio 1 dalies a punkto, 49 straipsnio reikalavimų.

Protokole nurodyta, kad UAB „Rudugys“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymą pažeidė pirmą kartą.

Protokole nurodyta, kad UAB „Rudugys“ nesutinka su galimu Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo nuostatų pažeidimu.

UAB „Rudugys“ 2016-05-10 rašte nurodė, kad Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba Klaipėdos valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba galimo Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo tyrimą pradėjo remdamasi 2016-04-25 nuotolinės prekybos maisto produktais patikrinimo akte Nr. 37MPI-239 (toliau – Patikrinimo aktas) pateikta informacija, tačiau Patikrinimo akte nurodyta, kad šis patikrinimas yra neplaninis, o vartotojo skundas, pagal kurį patikrinimas atliktas, gautas 2015-07-21. Bendrovė nurodė, kad neplaninis patikrinimas pagal vartotojo skundą atliktas nuo skundo gavimo dienos praėjus daugiau nei devyniems mėnesiams, kas prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymui, Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“, taip pat Asmenų prašymų ir skundų (pranešimų) nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžiose įstaigose taisyklėse, patvirtintose Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. B1-790 „Dėl asmenų prašymų ir skundų (pranešimų) nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžiose įstaigose taisyklių patvirtinimo“ išdėstytiems skundų nagrinėjimo principams ir terminams, t.y. 20 darbo dienų. Bendrovė nurodė, kad pasirinktas pagrindas nebuvo tinkamas ir teisėtas neplaniniam patikrinimui atlikti, todėl nesant teisėto pagrindo, išvados, padarytos tokio patikrinimo metu negali būti teisėtu pagrindu taikyti poveikio priemonės. UAB „Rudugys“ nurodė, kad klausimas dėl stelijos lapų jau buvo išnagrinėtas Valstybinės ne maisto produktų inspekcijos prie Ūkio ministerijos Klaipėdos skyriaus, o pats produktas sunaikintas. Bendrovė nurodė, kad

interneto tinklalapiuose teikė bendro pobūdžio informaciją apie maisto produktus, todėl joje vartoti teiginiai nėra laikytini teiginiais apie maistingumą ir sveikatingumą, šiai bendro pobūdžio informacijai nėra taikomi teiginiais apie maistingumą ir sveikatingumą keliami reikalavimai. Bendrovė nurodė, kad visą informaciją apie savo maisto produktus kruopščiai atrinko naudodamasi mitybos specialistams skirta mokslinė ir kita literatūra, siekdama suteikti galimybę vartotojams pasirinkti labiausiai jų poreikius atitinkančius maisto produktus, būtent tokia savanoriškai teikiama informacija apie maistą yra ta priemonė, kuria naudojantis galima informuoti vartotojus apie naudingąsias maisto produktų savybes. Bendrovė nurodė, kad siekiant išvengti bet kokio vartotojų klaidinimo, greta aptariamų teiginių buvo pateikta ir informacija apie tai, kad „visa svetainėje pateikta informacija yra rekomenduojamojo – informacinio pobūdžio“. Bendrovė nurodė, kad siūlomi produktai nėra skirti diagnozuoti, gydyti ir užkirsti kelią kokioms nors ligoms. Bendrovė nurodė, kad Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Klaipėdos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos rašte nurodyta, kad nepateikiamas lukštentų avižų, džiovintų slyvų ir figų maistingumo deklaracija, tačiau pagal reglamento (EB) Nr. 1924/2006 7 straipsnį maistingumą privaloma nurodyti ženklinant produktus, apie kuriuos pateikiamas teiginys apie maistingumą ir (arba) sveikatingumą, išskyrus bendro pobūdžio reklamą. Bendrovė nurodė, kad interneto tinklalapiuose buvo skleista bendro pobūdžio informacija, todėl maistingumo deklaracijos tokiu atveju pateikti neprivaloma. Bendrovė nurodė, kad nepažeidė reglamento (ES) Nr. 1169/2011 9 straipsnio 1 dalies 1 punkto, kadangi minėtas straipsnis įsigalioja nuo 2016 m. gruodžio 13 d. UAB „Rudugys“ nurodė, kad nei vienas iš Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Klaipėdos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos rašte minimų maisto produktų nėra maisto papildas, todėl Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 4 dalies bendrovė nepažeidžia, kadangi produktus įsigija iš gamintojo kaip maisto produktus, o ne papildus.

UAB „Rudugys“ 2016-08-04 rašte nurodė, kad interneto tinklalapiuose www.aliejus.com ir www.rudugys.lt Protokole nurodyta reklama skleista laikotarpiu nuo 2015-11-01 iki 2016-04-25. Bendrovė nurodė, kad Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai Klaipėdos valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai pradėjus tyrimą dėl Protokole nurodytos maisto reklamos, bendrovė šios reklamos skleidimą nutraukė iki kol bus priimtas Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos sprendimas. Bendrovė nurodė, kad Protokole nurodyta reklama maisto pardavimo apimčiai įtakos neturėjo. UAB „Rudugys“ nurodė, kad laikotarpiu nuo 2015-11-01 iki 2016-04-25 interneto tinklalapį www.aliejus.com aplankė 230 062 unikalūs vartotojai; interneto tinklalapį www.rudugys.lt aplankė 113 516 unikalūs vartotojai.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija 2016-08-11 posėdyje išklaušė bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus.

Tarnybos atstovė nurodė, jog Tarnyba interneto tinklalapyje www.aliejus.com pateiktus produktus analogiškai galima buvo įsigyti ir interneto tinklalapyje www.rudugys.lt. Minėtuose interneto tinklalapiuose pateikta informacija galimai pažeidžia Lietuvos Respublikos reklamos įstatymą. Tarnybos atstovė nurodė, kad prieš posėdį, patikrinus interneto tinklalapį www.aliejus.com „Vingrūnė“ (Spirulina) yra pateikiama informacija: „Spirulinos papildai gali būti tablečių, miltelių pavidalu <...> mažiausia profilaktinė rekomenduojama dozė imunitetui palaikyti 1-3 g Spirulinos preparato“. Tarnybos atstovė nurodė, kad yra pateikiama informacija apie profilaktines savybes, tuo pačiu bendrovė reklamoje rašo, kad Spirulina – papildai. Tarnybos atstovė nurodė, kad, kai bendrovei buvo surašytas trūkumų šalinimo aktas, UAB „Rudugys“ sutiko su pažeidimo esme, tačiau vėliau bendrovė išreiškė prieštaravimą. Tarnybos atstovė nurodė, kad bendrovė prašomus dokumentus teikė, bendradarbiavo.

UAB „Rudugys“ atstovė (*duomenys neskelbtini*), jog UAB „Rudugys“ priklausančiuose interneto tinklalapiuose tyrimo metu nebuvo parduodami „Sezamo sėklų batonėlis su žemės riešutais“, „Šilkmedžių uogų batonėlis“, „Vingrūnė“ (Spirulina). Atstovė nurodė, kad „Vingrūnė“ (Spirulina) nėra maisto papildas, nes UAB „Rudugys“ „Vingrūnė“ (Spirulina) perka kaip produktą, ne kaip maisto papildą. Bendrovė nurodė, kad nebūtinai produktas, kuris yra tabletės formos yra maisto papildas, kadangi produktas nelaikytinas maisto papildu, tuomet, kai rišamoji dalis yra 0,02 proc. UAB „Rudugys“ nurodė, kad visi interneto tinklalapiuose pateikti teiginiai nepriskirtini

reklamai, teiginiai yra informacinio pobūdžio, kaip pavyzdžiui, nurodoma, kad produkte yra vitamino C. Atstovė nurodė, kad bendrovė žaibiškai sureagavo į Tarnybos įspėjimą, teisės aktų neatitinkantys teiginiai buvo pašalinti, iš karto po įspėjimo internetiniai tinklalapiai buvo uždaryti. Šiuo metu internetiniai tinklalapiai yra veikiantys, tačiau visi neatitinkantys teisės aktų teiginiai yra panaikinti. UAB „Rudugys“ atstovė nurodė, jog šiuo metu skleidžiama informacija, kad „Spirulina“ yra papildas nurodo, kad Spirulinas gali būti ne tik maisto produktas, bet ir papildas, tačiau šiuo metu bendrovė „Spirulina“ neturi nei kaip maisto produkto, nei kaip papildu, iki kol nebus Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos sprendimo. UAB „Rudugys“ atstovė nurodė, jog reklamuojami teiginiai nėra gydomieji, tiesiog vartotojas yra informuojamas, kaip pavyzdžiui, žinoma, kad paprikoje yra kapsicino, kuris padeda; bendrovė pateikia informaciją iš mokslinių straipsnių, iš atliktų tyrimų. UAB „Rudugys“ atstovė nurodė, kad pašalino viską, kas buvo nurodyta protokole, ir ateityje bendrovė stengsis, kad pažeidimai nepasikartotų. UAB „Rudugys“ atstovė nurodė, kad šiuo metu interneto tinklalapyje www.aliejus.com esančius reklaminius teiginius, pažeidžiančius teisės aktus, bendrovė tiesiog pražiūrėjo. UAB „Rudugys“ atstovė nurodė, kad pripažįsta pažeidimą.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, išklausiusi bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija
k o n s t a t u o j a

1. Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Farmacinės veiklos įstatymo 17 straipsnio (2002-06-04 redakcija) 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pažymėjo, kad „prekių ar paslaugų reklama – nesvarbu, ar ši veikla yra atlygintina, ar ne – visuomet yra tiesiogiai arba netiesiogiai siekiama skatinti naudoti tam tikras prekes ar naudotis tam tikromis paslaugomis“.

Atkreiptinas dėmesys, jog reklamos požymis, išskiriantis reklamą iš kitų informacijos rūšių, yra siekis daryti asmenims poveikį jiems renkantis naudotis tam tikromis paslaugomis, skatinti juos elgtis tam tikru būdu. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis.“ Įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas - daryti įtaką ekonominei elgsenai.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog siekiant nustatyti, ar informacija gali būti vertinama kaip reklama, turi būti konstatuotas skatinimo tikslas, t.y. turi būti nustatyta, kad ši informacija yra ar gali būti reikšminga vartotojui, priimant sprendimą dėl produkto įsigijimo, ir tokiu būdu ja siekiama daryti įtaką ekonominei elgsenai, skatinant jį naudotis tam tikromis prekėmis ar paslaugomis ar atsisakyti tam tikrų prekių (paslaugų) naudojimo. Taigi, įstatymuose bei teismų praktikoje suformuoti du esminiai reklamos požymiai: 1) informacija turi būti susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, 2) pateikiama informacija turi skatinti įsigyti prekių ar naudotis teikiamomis paslaugomis. Iš byloje pateiktos informacijos matyti, jog maisto produktų/maisto papildų reklama, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.aliejus.com, susijusi su UAB „Rudugys“ vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti minėtus produktus/maisto papildus, taigi atitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

2. Dėl UAB „Rudugys“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytą reikalavimų.

Pažymėtina, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamų įsigyti produktų savybes. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru įspūdžiu apie prekę (jos pakuotę, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai“. Taigi ir UAB „Rudugys“ skleista maisto produktų: „Sezamo sėklų batonėlis su žemės riešutais“, „Šilkmedžių uogų batonėlis“, „Lukštentos avižos“, padažus: „Habanero“, švelnus „Piri Piri“, citrinų ir žolelių „Piri Piri“, česnakinis „Piri Piri“, „Džiovintos slyvos“, „Džiovintos figos“, dovanų rinkinyje „Sveikuoliams“ esančios „Ispaninio šalavijo (CHIA) sėklos“, „Dygliuotasis ožerškio (goji) uogos“ ir maisto papildo „Vingrūnė“ (Spirulina) reklama, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapiuose www.aliejus.com ir www.rudugys.lt, turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą, kuris, skaitydamas minėtų maisto produktų reklaminius teiginius, neatskiria teiginių apie produkto savybes ir vertina šią reklamą kaip visumą. Vidutinis vartotojas, perskaitęs ar išgirdęs UAB „Rudugys“ minėtų maisto produktų ir maisto papildo reklamą, galėjo nepagrįstai susidaryti įspūdį, kad šie maisto produktai ir maisto papildas pasižymi ligų gydymo, profilaktinėmis ir kitomis savybėmis, kurių neturi, ir dėl šios priežasties būti suklaidintas.

UAB „Rudugys“, interneto tinklalapiuose www.aliejus.com ir www.rudugys.lt reklamuojant maisto produktą „Sezamo sėklų batonėlis su žemės riešutais“: „Žemės riešutai – puikus vitamino E ir nesočiųjų riebalų rūgščių šaltinis, naudingų širdies ligų profilaktikai.“;

reklamuojant maisto produktą „Šilkmedžių uogų batonėlis“: „Šilkmedžių uogose esantys flavonoidai, antocianinai, reguliariai vartojant šias uogas gali padėti <...> užkirsti kelią neurologiniams ir onkologiniams susirgimams, uždegiminiams procesams ir bakterinėms infekcijoms. Antioksidantas resveratrolis, esantis uogose, teigiamai veikia širdies ir kraujagyslių sistemos veiklą, gali padėti padidinti atsparumą stresui, nemažas vitamino C kiekis – puiki profilaktika nuo uždegimų, infekcijų <...>, <...> kalis – širdžiai <...>, <...> niacinas, riboflavinai ir folinė rūgštis – teigiamai veikia angliavandenių, baltymų ir riebalų apykaitą <...>. <...> Teigiama, kad šilkmedžio uogos padeda stiprinti kraują, teigiamai veikia širdies veiklą, medžiagų apykaitą bei nervų sistemą, turi antiseptinių ir priešuždegiminių savybių, stiprina peršalus.“;

reklamuojant maisto produktą „Lukštentos avižos“: „Avižose gausu baltymų ir ląstelienos, gerinančios medžiagų apykaitą, fluoro <...> reikalingų tinkamų kaulų struktūrai <...>, <...> augalinio aliejaus teigiamai veikiančio širdies ir kraujotakos sistemos veiklą, biotino <...> <...> saugančio nuo dermatitų ir alergijos, polifenolių, teigiamai veikiančių kepenų funkciją, padedančių skaidyti riebalus, didinančių organizmo atsparumą infekcijoms“. „Avižos tonizuoja ir stiprina išsekusius ligonius, teigiamai veikia sergant gastritu, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opalige, kamuojant nemigai, protiniam nuovargiui <...> grūduose esančios gleivės saugo žarnyną nuo mechaninių pažeidimų bei infekcijų. <...> mažina cholesterolio kiekį kraujyje, normalizuoja širdies ritmą“. „Teigiama, dėl polifenolių, esančių avižose, jos teigiamai veikia sergant kepenų ligomis, padeda organizmui greičiau skaidyti riebalus, didina atsparumą infekcijoms. Žalių avižų vandens antpilas turi prakaitą ir šlapimą varančių, karštį mažinančių savybių: <...> Avižų antpilas, padedantis mažinti cukraus kiekį kraujyje <...>;

reklamuojant maisto produktus – padažus „Habanero“, švelnų „Piri Piri“, citrinų ir žolelių „Piri Piri“, česnakinį „Piri Piri“: „Medžiaga kapsicinas, kuri išgaunama iš čili pipirų <...>. Teigiama, kad ši medžiaga turi priešvėžinių savybių.“;

reklamuojant maisto produktą „Džiovintos slyvos“: „Džiovintose slyvose nemažai skaidulinių medžiagų, ne tik gerinančių žarnyno peristaltiką, greitančių virškinimą, bet ir padedančių išlaikyti reikiamą cukraus kiekį ir mažinti cholesterolio kiekį kraujyje, todėl jos rekomenduojamos žmonėms, kamuojamiems vidurių užkietėjimo ar siekiantiems atsikratyti nereikalingo svorio, sergantiems diabetu, širdies ir kraujagyslių negalavimais, inkstų ligomis.“, „Lyginant su kitais vaisiais, džiovintose slyvose ypač gausu antioksidantų <...> saugančių nuo įvairiausių pavojingų ligų.“, „Dėl gausaus vitamino K kiekio, pastoviai vartojant džiovintas slyvas, gali būti palaikomas <...> kraujagyslių elastingumas, greičiau užgyti žaizdos.“, „Džiovintose slyvose esantis varis <...> kartus su vitaminu C dalyvauja kraujo gamyboje“, „Manganas, kuri taip pat yra džiovintose slyvose, reikalingas cholesterolio, insulino <...> gamybai“, „Paskutiniais tyrimų duomenimis, dėl džiovintose slyvose esančių fenolių, flavonoidų junginių ir daugiau kalcio nei kituose vaisiuose, pastovus šių vaisių vartojimas gali padėti <...> išvengti osteoporozės.“, „jei kamuoja vidurių užkietėjimas, virškinimo problemos <...> kasdien prieš miegą suvalgykite po 10 – 20 džiovintų slyvų“.

reklamuojant maisto produktą „Džiovintos figos“: „Beveik 80% figų vaisiaus sudaro fruktozė, tai vieni saldžiausių vaisių, turintys žemą glikemijos indeksą, kas svarbu žmonėms, reguliuojantiems cukraus kiekį kraujyje (glikemijos indeksas parodo, kaip greitai angliavandeniai suvirškinami, pasisavinami, suskaidomi iki gliukozės, kuri patenka į kraują. Kuo šis indeksas žemesnis, tuo geriau, piknaudžiaujant didelį glikemijos indeksą turinčiais produktais, galima priaugti svorio ir susirgti cukriniu diabetu). Figose gausu ląstelienos, kuri gerina virškinimą ir teigiamai veikia siekiant sureguliuoti cukraus ir cholesterolio kiekį kraujyje bei atsikratyti antsvorio <...>. <...> Teigiama, kad figose kalcio yra daugiau nei kituose vaisiuose, tad pastoviai vartojant šiuos vaisius, organizmas papildomas kalciumu <...> galinčiu padėti išvengti osteoporozės <...>. <...> Dėl nemažo kalcio kiekio, džiovintos figos naudingos žmonėms, siekiantiems sureguliuoti kraujospūdį bei sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis, mat kalis palaiko normalų organizmo skysčių balansą <...>. <...> antioksidantais <...> galinčiais <...> padėti išvengti širdies ir onkologinių ligų <...>. <...> Džiovintas figas rekomenduojama valgyti žmonėms, besiskundžiantiems širdies ir kraujagyslių sutrikimais, siekiantiems numesti svorio, išvalyti žarnyną ar kamuojant sulėtėjusiai medžiagų apykaitai“;

reklamuojant maisto produktą, kuris įeina į dovanų rinkinį „Sveikuoliams“ „Ispaninio šalavijo (CHIA) sėklos“: „<...> gali padėti apsaugoti nuo ligų.“

reklamuojant maisto produktą „Dygliuotasis ožerškio (goji) uogos“: „pastovus šių uogų vartojimas <...> teigiamai veikia regėjimą, medžiagų apykaitą, imunitetą, saugo kepenis <...> kovoti su depresija, <...> stiprina lytinę funkciją.“;

reklamuojant maisto papildą „Vingrūnė“ (Spirulina): „<...> gali padėti sumažinti psichinį ir fizinį nuovargį, galvos, raumenų skausmus, stiprinti imunitetą, užkirsti kelią širdies ir kraujagyslių ligoms, sureguliuoti medžiagų apykaitos procesus, palankiai veikia kepenų darbą ir žmonių, sergančių mažakraujyste, sveikatą“.

Kaip minėta aukščiau, UAB „Rudugys“ skleista maisto produktų ir maisto papildų reklama, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapiuose www.aliejus.com ir www.rudugys.lt, galėjo nepagrįstai sudaryti įspūdį, kad jie padės nuo aukščiau minėtų sveikatos sutrikimų ir turės profilaktinį poveikį organizmui. Atsižvelgiant į tai, teigtina, jog reklamose pateikta informacija galėjo daryti poveikį vartotojų ekonominiam elgesiui, t.y. paskatinti vartotojus įsigyti UAB „Rudugys“ reklamuojamus maisto produktus: „Sezamo sėklų batonėlis su žemės riešutais“, „Šilkmedžių uogų batonėlis“, „Lukštentos avižos“, padažus: „Habanero“, švelnus „Piri Piri“, citrinų ir žolelių „Piri Piri“, česnakinis „Piri Piri“, „Džiovintos slyvos“, „Džiovintos figos“, dovanų rinkinyje „Sveikuoliams“ esančios „Ispaninio šalavijo (CHIA) sėklos“, „Dygliuotasis ožerškio (goji) uogos“ ir maisto papildą „Vingrūnė“ (Spirulina).

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „Rudugys“ minėti produktai nėra vaistiniai preparatai, todėl jie negali būti reklamuojamas nurodant vaistinio preparato savybes. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vaistiniams preparatams taikomi reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme. Šio

įstatymo 2 straipsnio 50 dalis nustato, kad vaistas (vaistinis preparatas) – tai vaistinė medžiaga arba jų derinys, pagaminti ir teikiami vartoti, kadangi atitinka bent vieną šių kriterijų: 1) pasižymi savybėmis, dėl kurių tinka žmogaus ligoms gydyti arba jų profilaktikai; 2) dėl farmakologinio, imuninio ar metabolinio poveikio gali būti vartojamas ar skiriamas atkurti, koreguoti ar modifikuoti žmogaus fiziologines funkcijas arba diagnozuoti žmogaus ligas.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsniu, vartotojams turi būti teikiama teisinga informacija apie maistą. Informacijai, įskaitant reklamą, kuri laikytina savita informacijos rūšimi ir paprastai vadinama komercine informacija, taikomas tiesos reikalavimas. Vartotojas privalo gauti teisingą informaciją apie maisto produktus, kuria remdamasis galėtų priimti sprendimus dėl maisto produktų pasirinkimo rinkoje ir jų vartojimo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „Rudugys“, reklamuodama minėtus maisto produktus/maisto papildą vartojo teiginius, kuriais nurodė ir užsiminė apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, o tai neatitiko aukščiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų. Tuo UAB „Rudugys“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą.

3. Dėl UAB „Rudugys“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 4 dalies reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad maisto papildų reklamoje privalo būti nuoroda „Maisto papildas“.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-432, 4 punkte įtvirtintas maisto papildo apibrėžimas, kuris nustato, jog maisto papildas - maisto produktas, skirtas papildyti įprastą maisto racioną ir kuris vienas arba derinyje su kitomis medžiagomis yra koncentruotas maistinių ar kitų medžiagų, turinčių mitybinį arba fiziologinį poveikį, šaltinis.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad šalia maisto papildo „Vingrūnė“ (Spirulina) aprašymo, naudojant sveikatingumo teiginius nepateikiamas privalomas pateikti užrašas „Maisto papildas“. Atsižvelgiant į tai, jog UAB „Rudugys“ interneto tinklalapyje www.aliejus.com skleidė maisto papildo „Vingrūnė“ (Spirulina) reklamą, tačiau reklamoje nepateikė nuorodos „Maisto papildas“, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija daro išvadą, kad bendrovė nepateikė privalomos pateikti informacijos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija konstatuoja, kad UAB „Rudugys“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 4 dalies nuostatą.

4. Dėl UAB „Rudugys“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė į tai, kad buvo pažeistos Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir 4 dalies nuostatos. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija taip pat atsižvelgė į tai, jog UAB „Rudugys“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimą padarė pirmą kartą, bei į tai, kad Protokole nėra nustatyta nukentėjusių asmenų. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija taip pat atsižvelgė į tai, kad UAB „Rudugys“ 2013 m. buvo skirta

sankcija už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų pažeidimą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė ir į tai, kad bendrovė reklamą skleidė apie 12 produktų bei į tai, kad maisto papildo ir maisto produktų reklamoje vartoti teiginiai apie onkologinių ligų prevenciją, todėl skleista reklama galėjo paveikti onkologinėmis ligomis sergančius asmenis, kurie itin jautriai vertina su onkologinių ligų gydymu/prevencija susijusią informaciją.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgė į tai, kad UAB „Rudugys“ reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapiuose, taigi pasiekama ne regioniniu, o nacionaliniu mastu. Atsižvelgta į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2011-08-11 nutartimi Nr. A492-2642/2011 konstatavo, jog informacija internete yra prieinama žymiai didesnei daliai vartotojų negu spausdintuose leidiniuose, todėl pažeidimo mastas turi būti vertinamas kaip didelis. Taip pat atsižvelgta į bendrovės pateiktą informaciją, kad nurodytu sklaidos laikotarpiu nuo 2015-11-01 iki 2016-04-25 interneto tinklalapį www.aliejus.com aplankė 230 062 unikalūs vartotojai, o www.rudugys.lt aplankė 113 516 unikalūs vartotojai.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgė į tai, kad UAB „Rudugys“ reklama buvo skleidžiama nuo 2015-11-01 iki 2016-04-25.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija lengvinančia aplinkybe laiko tai, kad UAB „Rudugys“ geranoriškai bendradarbiavo tyrimo metu.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija sunkinančių aplinkybių byloje nenustatė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5 ir 7 dalimis, n u t a r i a

už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir 4 dalies pažeidimą skirti UAB „Rudugys“ 950 (devynių šimtų penkiasdešimt) eurų baudą.

Nutarimas per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarimo dėl baudos paskyrimo priėmimo dienos turi būti sumokėta į Valstybinę mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.

Direktorius pavaduotoja,
pavadojanti Valstybinės vartotojų
teisių apsaugos tarnybos direktorių

Neringa Baronienė